

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 483/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. J. K., T., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/17/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2011 doručená sťažnosť MUDr. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa

čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/17/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Konanie o ochranu vlastníckych práv na Okresnom súde Humenné vedené pod sp. zn. 15 C/17/2006, pôvodne vedené na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 2 C 396/1999, bolo uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. 1. 2006 prikázané na ďalšie konanie Okresnému súde Humenné, pričom toto konanie nie je právoplatne skončené.

Dňa 9. 2. 2006 bolo právnej zástupkyňi navrhovateľa doručené uznesenie Krajského súdu v Prešove, ktorý uznesením rozhodol o prikázaní veci vedenej pod sp. zn. 2 C 396/1999 na ďalšie konanie Okresnému súde Humenné.

Dňa 10. 2. 2006 bol spis 2 C/396/1999 postúpený Okresným súdom Vranov nad Topľou na ďalšie konanie Okresnému súde Humenné.“

Sťažovateľ uviedol v sťažnosti chronologický prehľad procesných úkonov uskutočnených v priebehu napadnutého konania až do 2. júna 2009 a ďalej uviedol:

„Dňa 3. 6. 2009 navrhovateľ podal vo veci sp. zn. 15 C/17/2006 podanie, ktorým svoj návrh na začatie konania berie v celkom rozsahu späť a žiada konanie zastaviť. Zároveň žiada o priznanie náhrady trov konania.

Dňa 4. 6. 2009 Okresný súd Humenné vydal uznesenie, ktorým rozhodol o zastavení konania vo veci sp. zn. 15 C/17/2006, pričom žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Dňa 21. 7. 2009 podal navrhovateľ voči uzneseniu Okresného súdu Humenné odvolanie v časti nepriznania náhrady trov.

Dňa 23. 7. 2009 podal navrhovateľ žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu vážneho zdravotného stavu, ťažkého postihnutia a ohrozenia základných životných potrieb v prípade zaplatenia súdnych poplatkov.

Dňa 4. 9. 2009 Krajský súd v Prešove v právnej veci sp. zn. 15 C/17/2006 rozhodol uznesením o vrátení veci súdu prvého stupňa, pričom úlohou súdu prvého stupňa má byť aj rozhodnutie o žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 24. 3. 2010 bola právnej zástupkyňi navrhovateľa doručená výzva súdu prvého stupňa na podanie správy, či navrhovateľ trvá na žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 24. 3. 2010 poslala právna zástupkyňa podanie k výzve, s tým že súdu oznámila, že navrhovateľ netrvá na svojej žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 3. 6. 2010 vydal Krajský súd v Prešove uznesenie v právnej veci sp. zn. 15 C/17/2006, ktorým zrušil uznesenie Okresného súdu Humenné zo dňa 4. 6. 2009, ktorým bolo zastavené súdne konanie. Zároveň Krajský súd týmto rozhodnutím zrušil aj uznesenie Okresného súdu Humenné zo dňa 23. 11. 2007, ktorým bola uložená právnej zástupkyňi navrhovateľa poriadková pokuta. Úlohou súdu prvého stupňa má byť rozhodnutie o trovách konania.

Vzhľadom na uvedené vec vedená pod sp. zn. 15 C/17/2006, nie je právoplatne skončená.“

Sťažovateľ ďalej uviedol, že „Po tom, čo navrhovateľ zobral podaním zo dňa 3. 6. 2009 svoj návrh späť súd nerozhodol v celosti o skončení konania, teda doposiaľ nie je právoplatne skončené konanie v časti týkajúcej sa náhrady trov konania. Je potrebné mať na zreteli, že o tejto pomerne jednoduchej otázke súd koná viac než dva a štvrt' roka, pričom od 3. 6. 2010 kedy Krajský súd v Prešove zrušil uznesenie okresného súdu zo dňa 4. 6. 2009 tento nevykonal vo veci prakticky žiadny úkon.“, a preto navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo postupom Okresného súdu Humenné vo veci sp. zn. 15 C/17/2006 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Humenné konal vo veci vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 15 C/17/2006 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Humenné pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.“

Okrem uvedeného sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € a úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Aj keď sťažovateľ v petite sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní ako celku, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach danej veci je potrebné pri posudzovaní namietaného porušenia v sťažnosti označených práv osobitne sa

vysporiadať s postupom okresného súdu pri rozhodovaní v merite veci a osobitne pri rozhodovaní o trovách namietaného konania.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní pri rozhodovaní v merite veci

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Zo zistení ústavného súdu, ako aj zo samotnej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podaním z 3. júna 2009 adresovaným okresnému súdu zobral svoj návrh v celom rozsahu späť a žiadal konanie zastaviť. Okresný súd na základe uvedeného uznesením zo 4. júna 2009 napadnuté konanie zastavil, pričom účastníci konania sa proti tomuto výroku neodvolali, odvolali sa iba proti výroku o trovách konania.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (21. september 2011) už okresný súd nemohol porušovať sťažovateľom označené práva v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej.

Keďže sťažovateľ, ako už bolo uvedené, namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní sťažnosťou doručenu ústavnému súdu až 21. septembra 2011, t. j. v čase, keď okresný súd na základe späťvzatia návrhu sťažovateľom uznesením zo 4. júna 2009 konanie zastavil, a teda v merite vecí už nekonal, a teda k porušovaniu ním označených práv už nemohlo dochádzať, ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa

rozhodovania vo veci samej v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní pri rozhodovaní o trovách konania

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Účinným právnym prostriedkom nápravy v súvislosti s námietskou zbytočných prietáhov v napadnutom konaní je podanie sťažnosti predsedovi okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdech“).

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal k dispozícii podľa zákona o súdech, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle zákona o súdech zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Zákon

o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa § 64 ods. 3 zákona o súdoch „Ak orgán poverený vybavovaním sťažností zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľ pred uplatnením sťažnosti doručenej ústavnému súdu nepodal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní.

Ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti danej veci niet

dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo v danej veci účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh navyše nezistil, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jeho sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľa v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania v časti týkajúcej sa rozhodovania o trovách dochádzalo k zbytočným priet'ahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2011